

## ՄԻՈՒՆԻ ԼՈՒՍԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ամերիկայէն նախանձախնդիր ազգային մը եկեղեցական-ծխական կանոններու վերաբերեալ երեք հարցումներ կ'ուղղէ մեզ՝ լուսարանուելու համար, ի խրատ և յուզողութիւն այն եկեղեցականներուն՝ որ կ'անգիտանան անոնց մասին: Մենք իւրաքանչիւր հարցումին ստորեւ կը գրենք պատասխանը:

Ա.— Կրնա՞յ ո՛րեւէ պարզ վարդապետ մը կամ մէկ խօսնոյլ արեղայ մը չարալ քաղով և գաւազանով պատարագել. — Վարդապետք երէ գաւազանի իշխանութիւն ստացած է կրնայ գաւազան ստնել քէ՛ պատարագի եւ քէ՛ քարոզի եւ կամ նմանեւ ժամանակ. իսկ երէ իշխանութիւն չէ ստացած, չէ կարող գաւազան կրել: Իսկ արեղան չի կրնար բնօր գաւազան կրել. մինչեւ գաւազանի տուրքին՝ քանակայի նման կը պատարագէ: Չարալ քաղը Մ. Վարդապետք կը կրէ ա՛յն ասեմ, երբ վիճակաւոր անաշնորդ է:

Բ.— Կրնա՞յ վարդապետը տաղաւարներուն, այսինքն՝ Ծնունդի, Հոտիկի եւլն. օրեր քարոզի ժամանակ Ս. Խորանի առջեւ արող դնել ու նստիլ, ինչպէս որ եպիսկոպոսներ եւ պատրիարքներ կ'ընեն.— Պարզ վարդապետք, նոյն իսկ երէ առաջնորդ ըլլայ, քարոզի ժամանակ արող չի կրնար նստիլ. միայն առաջնորդ եպիսկոպոսը արտօնեալ է: Իսկ պարզ եպիսկոպոսը արող կը նստի ձեռնադրութեան ժամանակ:

Գ.— Կրնա՞յ վարդապետը կամ արեղան պատարագի ժամանակ քանի մը անգամ շուրջաւ փոխել, քառ կամս.— Շուրջաւ փոխելը կամայական սովորութիւն մ'է. չի զիջուիր քէ ի՛նչպէս մեք է եկեղեցիին մէջ, երեսուղեմայ եկեղեցիին մէջ այդ սովորութիւնը գոյութիւն չունի. Ս. Պատարագի ժամանակ, երբ եպիսկոպոսը եմփութոն-արտախօսականք կը հանել: սրբաւարութենէ յառաջ, շուրջաւը չի փոխեր, կը մնայ նոյնը: Պէ՛տ է զգուստան անոնք՝ որ անկիսութեամբ կը հետեւին այս սեռակ զեղծումներու եւ զայրակողութիւն կը պատճառեն: Եկեղեցականք նախանձախնդիր պէ՛տ է ըլլան հայ եկեղեցւոյ կարգ ու կանոնին, եւ իրար հանդիսանան պարզասիրութեան:

## ԽՈՐՀՈՒԲԴ ԵՒ ԽՈՍԲ

Ժողովուրդին ստափիւնութեան համար շատ աշխատեցիք. պիտեմք համար՝ քաւախան. իսկ հանդիպին համար՝ սախա:

Մենք չենք մանչնար Աւետարանը ինչպիսի որ պիտէ ք, եւ զայն ուսանելու արգելք կը դնենք զայն գիտնալ կարծելիս:

Մարդերը կստախեղաւ համար սանմանութեան իշխանը պարտի մանչնալ մարդերը:

## Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԸՆՏՐԵԱԼ — ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ  
ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ամեն. Տ. Թորգոմ Սրբ. Արեւոյ. Գիտակեանի Ս. Արտոյս Պատրիարք ընտրուած ըլլալը հաղորդուած էր Պաղեստինի կառավարութեան, Նորին Վեհափառութիւն Թագաւոր կայսեր հաստատութիւնը ստանալու համար:

Յիշեալ հաղորդագրին ստացման առթիւ երեսուղեմի Փոխ-կառավարիչ Մր. Սուլմանէ հետեւեալ պաշտօնագիրն ստացուած է:

(Թարգմանութիւն)

ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆ,  
ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԵՐՈՒԹԵԱՆ  
ԵՐՈՒՍԱԿԱՆԻ ԲՈՒՄԱՆԻՍԻՍ  
ԵՐՈՒՍԱԿԱՆԻ

Թիւ 9974/10/9

23 յուլիս 1931

2երդ Գերապատուութիւն,

Պատիւն ունիմ ակնարկելու 2եր Գերապատուութեան 11042/15 համարաւ 17 յունիսի նամակին, եւ յայտնելու՝ քէ ինձի հրահանգուած է սեղեկագրել 2եր Գերապատուութեան քէ Նորին Վսեմութիւնը (Բարձր Կոմիտեք) ստացած է նոր Պատրիարքի մը ընտրութեան յաջող ընթացքին սեղեկագիրը, եւ կը բաղնայ շնորհաւորել Պատրիարքանի Վարդապետքը՝ Հայոց եկեղեցւոյ այդչափ ակնաւոր ներկայացուցիչ մը ընտրած ըլլալուն առիթով՝ երեսուղեմի Հայոց Պատրիարքի պատկանելի եւ կարեւոր պատգովն համար:

Նորին Վսեմութիւնը գրելու վրայ է Պատկան Սեկրետարի (Secretary of State), ստանալու համար Թորգոմ Արեւիկապոսի ընտրութեան հաստատութիւնը՝ Նորին Վեհափառութիւն Թագաւորին կողմէ:

Պատիւն ունիմ ըլլալու

2եր Գերապատուութեան հնազանդ ծառան

Գ. ՍՈՒԼՄԱՆ

Փոխ-Նամանկային Կոմիտեք  
Երեսուղեմի Բաժին

Նորին Գերապատուութիւն  
Տեղապահ Հայոց Պատրիարքանի  
ԵՐՈՒՍԱԿԱՆԻ

ԹԱՐԳՈՄԱՆ ԶԱՅ ՏՕՆԸ

Սրբոց Թարգմանաց Սահակայ և Մեսրոպայ օսինքն առթիւ գրական հանդէս մը տեղի ունեցաւ ժողովարարաց Վարժարանի սրահին մէջ: Հանդէսը մտաւորական հանգամանք ունենալով՝ ժողովրդական բաղժութեան փոխարէն մտաւորականներու եւ զպրոցականներու կողմէ գրաւուած էր սրահը:

Նախագահեց Տ. Մկրտիչ Սրբազան Աղաւնուհի: Կարգաւ խօսեցան՝ կարճ կերպով, Տ. Կիրեղ վարդապետ, որու նիւթն էր՝ Գրի Գիւտին հրաշալիքը: Տ. Նորայր վարդապետին էր՝ Աստուածաշունչի Թարգմանութիւնը: Տ. Տէրան

վարդապետ Ս. Մալխոզը ներկայացուց իրբեւ Քրիստոնեայ Սուրբը: Տ. Սիւն վարդապետ ծանրացաւ Դրի Դիւտին պատճառներուն եւ արգիւնքներուն վրայ: Իսկ Տ. Չգօն վարդապետ, զբի գիւտին, իրբեւ քրիստոնէական գործ, թուեց նայ ազգին պահպանման բերած նպաստները:

Ընծայարանի ուսանողներէն Տիր. Վաղարոս Սարկաւազ կարգաց թարգմանիչներուն ուղղակի գեղեցիկ ներքող մը: Եղան նաեւ արտասանութիւններ՝ Ժառ. Վարժարանի աշակերտներէն Պ. Պ. Արշակ Դաւթուտեանի եւ Կարապետ Թնշուկեանի կողմէ, եւ Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանէն՝ Օր. Վ. Տէօքմէնեանի եւ Պր. Թ. Յովհաննէսեանի կողմէ:

Նախագահ Սրբազանը փակման խօսքն ըրաւ, ծանրանալով մտքի մշակներուն գնահատութեան պէտքին վրայ:

Թէեւ քիչ մը երկար՝ բայց մեր ազգին երկու Մեծ Վաստակաւորներուն յարգանք մ'ըրած ըլլալու գոհունակութեամբ մեկնեցան հանդիսականները, զբի գիւտի արժէքին մասին նորոգուած զգացումներով:

#### ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընծայարանի, Ժառանգաւորաց Վարժարանի եւ Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի քննութիւնները, ըստ սովորականին սկսան յուլիս 16-ին եւ վերջացան 26-ին:

Բերանացի քննութեանց ներկայ դասուեցան Տեղապահ Սրբազանը, Միաբանութեան անդամներ եւ ուրիշ հիւրեր:

Դպրոցական տարւոյն աշխատութեանց արգիւնքն ըստ ամենայնի յաջող էր եւ քննիչներուն մեծ գոհունակութիւն պատճառեց: Դպրոցաց Տեսուչ Հոգ. Տ. Կիւրեղ Վարդապետ եւ ուսուցիչներ ամէն ջանք թափած էին իրենց կարելի լաւագոյնը ընելու, եւ փայլուն գործ մը կատարելու համար: Ուսանող աշակերտներու ալ ջանասիրութիւնը գնահատելի էր ամէն կերպով:

Այս տարի դպրոցական ընթացքի մէջ մշտնջուած նոր նիւթերէն մասնաւորապէս գնահատութեան արժանի եղան Պաղեստինի հնագիտութեան դասը եւ Ժառ. սաներու իւզանկարի փորձերը, որոնցմէ ոմանք շատ յաջող էին:

#### ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի եւ Մանկապարտէղի ամալընջի Հանդէսը տեղի ունեցաւ 26 յուլիսին, նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազան Հօր:

Մանկապարտէղի պատկերներուն եւ Նախա-

կըթարանի աշակերտներուն կողմէ եղան արտասանութիւններ, որոնց մէջ կային նաեւ անգլիերէն եւ արաբերէն կտորներ:

Շատ գեղեցիկ եւ հաճելի էին մասնաւորապէս Մանկապարտէղի խաղերն ու մարզանքները, զորս կատարեցին հրեշտակային համազգեստներ հագած սրբուն պատկերներ:

Եղան նաեւ պատշաճ ուղերձներ, եւ խօսք՝ Տեսուչին կողմէ:

Հանդէսին յայտագրին վերջանալէն յետոյ տեղի ունեցաւ Վարժարանի Վիճակահանութիւնը 200 գեղեցիկ եւ արժէքաւոր կտորներու համար (1000 տոմսակներու վրայ), զորս Ս. Թարգմանչաց սանուհիները գործած էին տարուան ընթացքին: Նախորդ տարիներու վրայ նոր առաւելութիւն մը կը ներկայացնէին այս տարուան կարգ մը հաշակաւոր ձեռագործները՝ իւզանքերով եւ օսկեղծումով կատարուած:

Դժբախտաբար Ժառանգաւորաց սրահը փոքր եկած էր խառն բաղձութեան համար, եւ շատ մը յարգոյ ազդոյններ ստիպուեցան ետ դառնալ եւ զրկուեցան ժամեր տեղոյ այս թանկագին վայելքէն, որ միևնոյն ատեն միջոց մըն էր իրենց տեսնելու Վարժարանի եւ Մանկապարտէղի վարչութեան կատարած աշխատանքները:

Որպէսզի սակայն չզրկուին հանդէսին առթած հաճոյքէն անոնք՝ որոնք ներկայ չկրցան ըլլալ 26 յուլիսին, պէտք տեսնուեցաւ կրկնել զայն, կարգ մը երկար մասերու գեղջումով, օգ. 2-ին կիրակի օրը, այս անգամ սակայն Վարժարանի բակին մէջ, ուր օդը զով եւ տեղը ընդարձակ ըլլալով՝ հանդիսագրութիւնը լիովին հասաւ ի նպատակին:

Յայտագրին լրանալէն ետք՝ կատարուեցաւ անցած դպրոցական տարուան ընթացքին աշխատասիրութեան եւ յառաջդիմութեան մէջ առաջնորդութիւն շահած Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի աշակերտներուն մրցանակաբաշխութիւնը, Տեղապահ Սրբազան Հօր ձեռամբ:

Ատէկ ետք տեղի ունեցաւ Վարժարանի Հայ Արիւններու զբօշի տըլութիւնը, օրհնութեամբ նախագահ Սրբազանին:

Սրբոց Թարգմանչաց Հայ Արիւններ Պաղեստինի 20րդ սկսուտական խումբը կը կազմեն, եւ կազմակերպուեցան վերջեւ, Վարժարանի երիտասարդ ուսուցիչներէն Պր. Պեռ Տարազեանի ջանքերուն շնորհիւ, որուն եռանդն ու աշխատասիրութիւնը այս գործին մէջ՝ ամէն գնահատութեան իրապէս արժանի է:

Դրօշի տըլութիւնէն ետք խումբը կատարեց խաղեր, զանազան տեսակ բուրգեր շինելով, որոնք ծափահարուեցան ներկաներուն կողմէ:

Հանդիսականները մեկնեցան շնորհակալութեամբ եւ լաւագոյն տրամադրութիւններով հանդէպ Ս. Աթոռին, որուն վրայ կը ծանրանայ Վարժարաններու ամբողջ հոգը, եւ Տեսուչ Կիւրեղ Վարդապետին՝ որ իր կարելին չխնայեց անցած տարւոյն ընթացքին՝ Վարժարանները լաւագոյն արգիւնաւորութեան մը մէջ զնելու համար:

## ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՆԸ

Ըստ Հին Տօմարի յուլիս 19-ին կը հանդիպի վարդավառի քրիստոնէական մեծ տօնը, որ հայկական յիշատակներով ալ դուզողուած է:

Այդ օր Ս. Յակոբեանց Տաճարին մէջ պատարագեց եւ քարոզեց Գեր. Տ. Մկրտիչ Սրբ. եպս. Ազաւնունի, բնարան ունենալով՝ Այլակերպութեան Լերան վրայ Տեառն մերոյ քրիստոսի խօսքերէն «յօտն կացէք եւ մի՛ երկնջիք»:

Ջուր սրահելու հեթանոսական սովորութիւնն ալ քրիստոնէական իմաստով մը՝ կը պահուի Սուրբ Երուսաղէմի Հայոց վանքին մէջ, եւ Անդատանի Աւետարանին ատեն վարդապետ մը ուշանի փունջով մը վարդի ջուր կը սրահէ առանձին առանձին Դասի մէջ գտնուող եկեղեցականներուն, եւ յետոյ յուսարարը նոյնը կ'ընէ ժողովուրդին, ինչպէս արդէն նկարագրուած է 1928 տարուայ Սիւնի-օգոստոսեայտ. թիւին մէջ:

## ԿԻԼՊԵՆԿԱՆ ՄԱՏՆԱՎԱՐԱՆ

Երջանկայիշատակ Դուրեան Պատրիարքի Յօրհանին առթիւ եղած նուիրատուութեամբ կառուցուած Կիւլպենկեան Մատենադարանին շինութիւնը բոլորովին աւարտած է, եւ երջանկայիշատակ Տ. Եղիշէ Դուրեան պատրիարքի գիրքերը ամբողջութեամբ փոխադրուած են, իսկ վանքի գիրքերն ալ հետզհետէ պիտի փոխադրուին գեղեցիկ եւ արդիական այս շէնքին մէջ, որ ուսումնասիրութեան եւ մտաւորական աշխատանքի մեծ դիւրութիւն պիտի ընծայէ Միաբանութեան եւ Լինձայարանի ուսանողութեան:

Պաշտօնական բացումը տեղի պիտի ունենայ Ս. Աթոռոյ նորընտիր Պատրիարքին գահակալութենէն ետք:

## ՄԵՆՏԻ ԼԱՐԱՆԱՂԱՅ ՄԸ

## ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՄԷՋ

Նախորդ ամսուն (յունիս) 28-ին, Երուսաղէմ եկած Մշեցի Պր. Դրիգոր Աւագեան լարախաղի ներկայացում մը տուաւ ժառանգաւորաց վարժարանի բակին մէջ, եւ տեղւոյս հայութեան հետաքրքրական եւ քնատօնմիկ յիշատակներ արթնցնող վայելք մը պատճառեց, կատարելով զանազան խիտ նարպիկ եւ դժուարին խաղեր:

Այս ներկայացումը այսօրեղ կ'արձանագրենք անոր համար որ գաւառացի հայուն, մանաւանդ Տարօնեցիին համար լարախաղը կրօնական հանգամանք մը ունեցած է կարծես: Ահա՛ քանի մը տողեր Վնահատակ Գրադէտներու Բարեկամներու վերջերս հրատարակած Գեղամ Տէր Կարապետեանի «Տարօնի Աշխարհ» դորձէն: —

«Փէշիւփան, էդ աղամորդին իջելուց թէ Բաշմէն է որ կանփէ թելին վրայ կը խաղայ, կ'ընէր մէկն: — Վերին իծու — սատանի մաղ կայ հե-

տը, կը նկատէր ուրիշ մը: — Յիսուս Քրիստոս, մէն կուտար սպիտակ վառ կին մը, տարուկներ, զեռ չէք դիտեր — մեռնիմ իր սուրբ զօրութենին՝ Ս. Կարապետին հուճարոյն է...»:

Նաեւ, այն հոյակապ եօթն անուան տէր Սուրբը որ... հուճար կը պարզէ՝ աւուղներուն, փէշիվաններուն մալ-խորտաններուն, որք տօնական օրեր իր մտաբատարու դարկեանը գալով, եւ ցոյց ղենելով՝ իրենց շնորհը կը կանչեն, կը գովասանեն իրենք, իր բարձրիկ գմբէթներն, մարմար գերեզմանը եւ խնկելի տաճարը:»

Վերջապէս Դեղամի լարախաղացներու նկարագրութիւնը ամբողջութեամբ կը պատկերէր Երուսաղէմի դաղութիւն համար «ցոյց ղենող» այս լարախաղացին ալ:

## Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

Յ Երուսաղէմի Առետրական Սենեակի Նախագահ Մր. Էվալտ Ելիի ծննդեան եօթնամսունամեամին առթիւ, յուլիս 9-ին, քաղաքիս Պալատ Պանդոկին մէջ տրուեցաւ թէյասեղան մը, որուն ներկայ գտնուեցան Պատրիարքարանիս կողմանէ Հօգ. Տ. Կիւրեղ եւ Ա. Թարգման Հօգ. Տ. Պարգե վարդապետները:

Յ Ֆրանսական Ազգային Ջօնի տարեգարձին առթիւ, Պատր. Տեղապահ Սրբազան, հետն ունենալով Ս. Աթոռոյս Դիւանապետը, յուլիս 14-ին շնորհաւորական այցելութիւն մը տուաւ քաղաքիս Դաղիական Պ. Ընդհ. Հիւպատոսին:

Յ Եգիպտոսեակ Լիբանանցի յայտնի Քաճասեղծ Խալիլ Պէյ Մուրաճի տեղս այցելութեան առթիւ ի պատիւ իրեն թէյասեղան մը տրուեցաւ Երուսաղէմի Քաղաքապետի Օգնական Ֆախրի Պէյ Նէշաշիպի կողմէ՝ իր բնակարանին մէջ, յուլիս 18-ին:

Պատր. Տեղապահ Սրբազանը, հետն ունենալով Ս. Աթոռոյս Դիւանապետը, ներկայ գրտնուեցաւ տոյն թէյասեղանին:

Յ Պատր. Տեղապահ Սրբազան, հետն ունենալով Պատրիարքարանիս Դիւանապետը, յուլիս 21-ին կէսօրէ ետք ներկայ գտնուեցաւ Պաղեստինի Վսեմ. Բարձր Կոմիսերի ապարանքին մէջ տրուած թէյասեղանին:

Յ Եթովպիոյ Վ. Լե. Հայր Սեղաթ Կայսեր ծննդեան տարեգարձին առթիւ՝ Պատր. Տեղապահ Սրբազան, հետն ունենալով Ս. Աթոռոյս Ա. Թարգման Տ. Պարգե վարդապետը, յուլիս 23-ին շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ քաղաքիս Եթովպական Պ. Հիւպատոսին: